

Licht en lucht, zon en horizon

IEF SPINCEMAILLE

In de omgeving van het Sint-Maartensdal in Leuven, waar Renaat Braem op de terreinen van een voormalige kazerne zijn ideeën voor een deel kon realiseren en waarvan de indrukwekkende woontoren de buurt domineert, heeft Ief Spincemaille, tegenwoordig de Leuvense stadskunstenaar, een stek gevonden waar hij samen met een groep van andere creatievelingen zijn kunstenaarsopdracht kan realiseren.

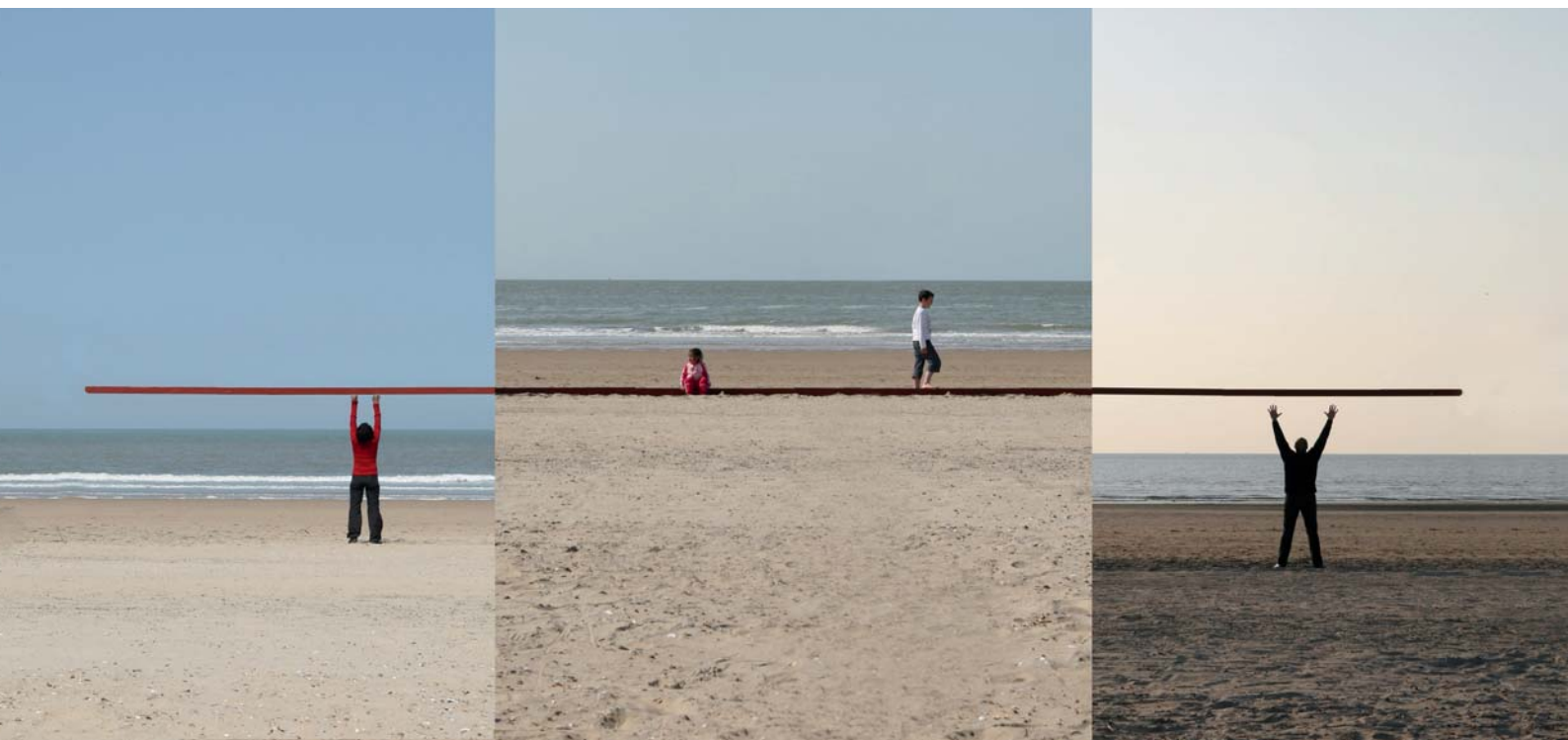
DE GROTE BEER Ief, dat is zijn officiële voornaam, werd in Leuven geboren in 1976. Hij deed het niet zo schitterend op school maar was vanaf zijn twaalfde bezig met muziek en met het creëren van dingen. Lassen deed hij al en experimenteren in de donkere kamer. Het was een geluk dat hij uiteindelijk zijn twee laatste jaren van de humaniora naar Sint-Lukas mocht. “Het was de eerste keer dat er iemand van de leraars echt naar mij luisterde,” zegt hij en verwijst met dankbaarheid naar Gerard Alsteens (°1940), beter bekend als de cartoonist Gal, en vooral naar Paul Sarens, de man die hem het meest begeleidt heeft. Vanaf zijn zestiende is het alleen maar beter gegaan, hij leest ontzettend veel. Hij gaat aan de Leuvense universiteit filosofie studeren en behaalt zijn master. Hij verblijft een paar jaar in Barcelona om er muziek te studeren als werkstudent, hij schrijft er veel en komt platzak terug om zijn rekening opnieuw in evenwicht te brengen. Hij gaat aan het werk als decorbouwer bij de Filmfabriek van Peter Missotten (°1963). De Filmfabriek is in 1994 opgericht om de productie van films en video door kunstenaars te ondersteunen. Tot 2006 heeft dit initiatief tal van producties opgezet en ondersteund.

Ief Spincemaille maakt hier zijn keuze voor de beeldende kunst en levert in 2006 zijn eerste werk af: *Is the Great Bear a Lonely Bear*. Het is een installatie die geïnspireerd op *De aarde van Igor*, iets wat hij zelf in Barcelona heeft geschreven. Het werk bestaat uit een kleine cel die in een halfduistere ruimte op ongeveer twee meter van de grond hangt en waar je middels een ladder naar toe kunt. De toeschouwer kan op die manier het hoofd in de kamer steken en ziet een televisie. Op het scherm ziet hij zichzelf staande op een ladder met zijn hoofd in de kooi. Hij hoort het geluid van voetstappen en er komt een man op het scherm, er ontstaat een spel van kijken en bekeken worden. Degene die eerst zomaar toeschouwer was, wordt nu een participant, speelt een rol ergens tussen fictie en realiteit.

De installatie wordt op diverse plaatsen getoond. “Het is een werk dat me veel heeft geleerd,” zegt hij, “ik kreeg veel feedback van Peter Missotten in de Filmfabriek en anderzijds leerde ik ook de sector zelf kennen.”

Ief Spincemaille, Reversed Blinking, 2010

Ief Spincemaille, *Behind the Horizon*, 2010, strand van Oostende

“Het onvatbare begrip van oneindigheid fascineert hem al van in zijn jeugd ...

OP HET DAK EN OP HET STRAND Ief Spincemaille gaat stilaan zijn eigen weg als zelfstandige kunstenaar en werkt vooral rond het contrast tussen beeld en werkelijkheid. Hij is dan voornamelijk thuis actief en dat zorgt ervoor dat zijn werk iets kleiner in omvang wordt. *Reversed Blinking* (2010) is zo'n werk. Het is in wezen een ingewikkelde bril die je opzet en die werkt als een fototoestel met een sluitertijd waardoor je de omgeving waarneemt als een stilstaand beeld. Dat is een bevreedende ervaring. Hij maakt een hele reeks variaties op dat thema.

In datzelfde jaar komt ook *Behind the Horizon* tot stand. Het is een totaal nieuw werk voor hem en het vindt zijn oorsprong in een vraag van Museum M in Leuven. Het museum was op dat moment nog in wording en had aan een aantal kunstenaars (o.m. Wim Delvoye en Koen Vanmechelen) gevraagd om in een lege zaal in aanbouw te komen praten over een werk dat nog moest gemaakt worden of nog niet af was. Het hele project moest evenwel worden afgeblazen omdat de ruimte waar zou gesproken worden nog helemaal niet kon gebruikt worden door een achterstand op het bouwschema. Spincemaille had evenwel al nagedacht over een werk en dat wou hij dan ook per se maken.

Het aspect wetenschap is nooit ver weg en ook hier is dat heel duidelijk aanwezig. Hij had op het internet gevonden dat de horizon, voor iemand van zijn lengte met een ooghoogte van 180 cm, op 4,8 km ligt. Wanneer iemand de einder waarneemt is de horizon die hij ziet niet gelijk aan de horizontaal. Dat komt onder meer door de kromming van de aarde en door de hoogte van waaruit waargenomen wordt. Wie daar meer over wil weten kan best eens het internet en Wikipedia induiken. Zijn idee was nu om die kromming te visualiseren en dat kan bijvoorbeeld door een buis van meer dan tienduizend meter exact als een rechte op een strand op te stellen. Als de buis in het midden op de grond rust, steken haar uiteinden elk 229 cm boven het aardoppervlak uit. Omdat zo iets in de praktijk niet haalbaar was, heeft hij op het strand van Oostende bij wolkeloze hemel en met de hulp van meer dan driehonderd vrijwilligers een fotomontage gerealiseerd die later onder meer in een tentoonstelling van Kunstencentrum Vrijstaat O in Oostende werd gepresenteerd. De montage is twintig meter lang en bestaat uit 1.800 foto's. Hierdoor wordt op een poëtische manier een wetenschappelijk gegeven gevisualiseerd en is tegelijk een echt mooi en boeiend werk ontstaan. Dat is zo essentieel voor

FOTO: SASKIA VANDERSTICHELE

“Het is een wetenschappelijke waarneming omgevormd tot pure poëzie ...

kunst, want het is eigenlijk totaal overbodig, het moet niet, het is er. Ook het feit dat zoveel mensen aan dat werk hebben geparticipeerd is niet onbelangrijk.

WAAR IS DE ZON? Vanaf 2010 is Ief Spincemaille bedrijvig in Werktank, een productiehuis voor mediakunst en een initiatief van Peter Missotten en Kurt D’Haeseleer. Ief begeleidt er de kunstenaars die er hun werk komen maken, hij kan er zijn interesse voor machinerieën duidelijk in uitleven. Vanaf 2012 is Batiment A de vaste stek van Werktank en ook het atelier van Ief Spincemaille.

Zijn focus voor het eigen werk ligt nu sterk op natuurlijke fenomenen. Zo heeft hij bij een Ikeaklok zodanig het mechanisme vertraagd dat de wijzers nu perfect de beweging van de zon volgen. Zijn *Where is the Sun* is uiteraard een reflectie op de tijd maar al dan niet gewild ook een teruggrijpen naar de oorspronkelijke uurwerken die eveneens een volledige zonnedag van 24 uur als maatstaf hadden.

Een actie die hij onderneemt, betitelt hij als *Dear Madam, Sir*. Enkele jaren geleden stuurde hij immers een pakket naar Nieuw-Zeeland, naar de persoon die het verst van hem af woont. In het pakket zat een foto van hem en zijn dochter voor hun huis met daarbij nog een kleine camera en een gefrankeerde enveloppe. In de begeleidende brief vroeg hij de bewoner, wiens naam en adres hij via internet had opgezocht, om eveneens een foto van hemzelf op te sturen. Zo wilde hij de band, die tussen antipoden kan bestaan, bevestigen. Het is een actie die me onvermijdelijk doet denken aan een kunstwerk van Marin Kasimir (°1957), een in België levende Duitse kunstenaar, die voor het Stationsplein in Sint-Niklaas een kunstwerk realiseerde dat refereert naar de stad die aan de nadere kant van onze planeet ligt: Invercargill eveneens in Nieuw-Zeeland. Ief was niet bekend met dit werk. Het toont aan hoe kunstenaars met gelijkaardige dingen bezig en geboeid kunnen zijn.

In de woestijn van Marokko maakte Ief Spincemaille met een visiooglen in de vroege morgen een foto van de blauwe hemel. Het onvatbare begrip van oneindigheid fascineert hem al van in zijn jeugd en hij tracht dat onder meer in deze foto gestalte te geven. In het cirkelvormige beeld van het uitspannel is zichtbaar hoe in het centrum de hemel diepblauw

Ief Spincemaille, *Is the Great Bear a Lonely Bear*, 2006

is, terwijl naar de horizon toe de lucht veel lichter wordt. De luchtlag recht boven ons is dunner en daardoor krijgen we optisch die verschuiving in kleur. Recht boven ons zijn we dichterbij het intense zwart van het universum. Dit *Blue matter* is nog volop in evolutie, hij zoekt verder naar een juiste uitwerking om zijn idee maximaal gestalte te geven.

Een jaar lang was van hem een installatie te zien in museum M in Leuven. Het is zijn *Lightmap*, een bijzonder interessant werk. Vanaf middernacht 31 december 2012 tot middernacht 31 december 2013 heeft een camera op het dak van het museum om de zes minuten een foto genomen van de hemel. Precies 365 dagen lang werden dagelijks dus 240 beelden genomen. Ze werden automatisch geprint op kleine plastic dragers van 8 x 8 mm die dan in een raamwerk over snaren schoven. Zo is een beeld gemaakt van de tijd, van wat voor ons de tijd in zijn essentie is: de beweging van de aarde rond de zon. Ook hier ontstaat een merkwaardig beeld, een oogvormig lichaam tekent zich af en geeft een zicht op de seizoe-

nen en hoe de lange nachten ruimte geven naar de langste dag en terug. Aan de ene kant is het een wetenschappelijke waarneming die aan de andere kant omgevormd wordt tot pure poëzie met tal van nuances. Om het werk te realiseren moesten weer heel wat mensen betrokken worden, meer dan 82.000 blokjes op die snaren steken is geen sinecure die je in je eentje even afhandelt. Er komt zowaar een sociaal aspect kijken bij het werk van Spincemaille, hij brengt op een of andere manier mensen bij mekaar en in deze individualistisch ingestelde maatschappij wil ik dat een pluspunt noemen. Die betrokkenheid is een aspect dat hij overigens ook belangrijk vindt.

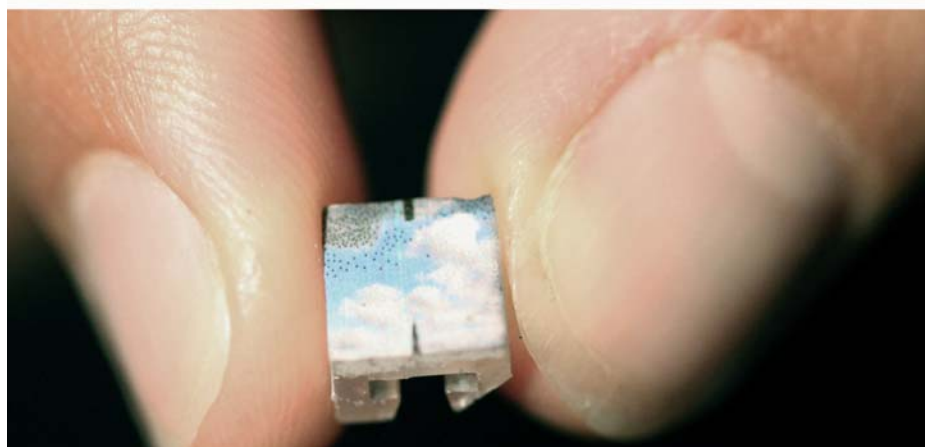
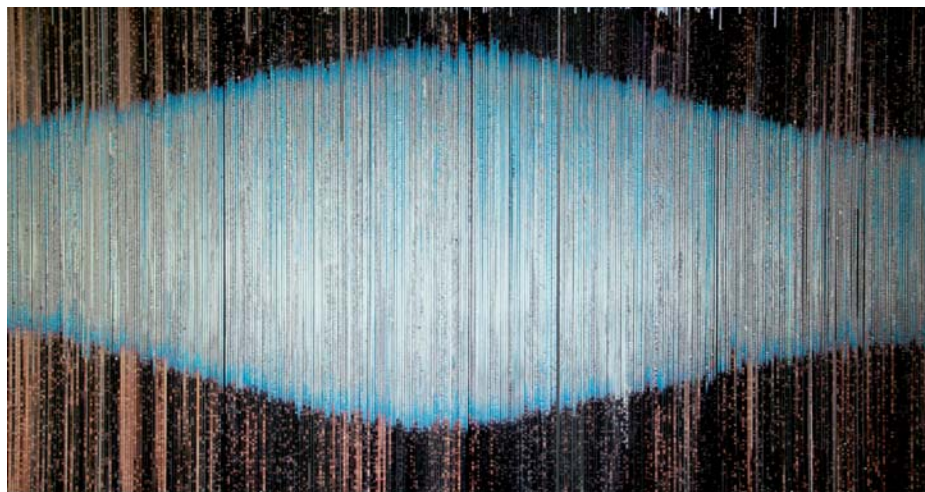
DAAR IS DE ZON Batiment A ligt in de schaduw van Sint-Maartensdal dat helemaal is gerestaureerd en opgeknapt. Ief komt er dus dagelijks langs. Het was hem opgevallen dat de bewoners van een van de flatgebouwen praktisch nooit rechtstreeks zonlicht kregen omdat het betreffende gebouw slecht gepositioneerd ligt. Dat bracht hem op het idee voor zijn werk *There is the Sun*. Hij kreeg toelating voor een tijdelijke installatie met motorisch wendbare spiegels die het zonlicht weerkaatsten. De bewoners konden via de website een tijdje zonlicht aanvragen en maakten daar grif gebruik

van. De zon veranderde gewoon het aanschijn van hun appartement. In het Italiaanse Alpendorpje Viganella dat door zijn ligging vanaf november tot ergens in februari geen rechtstreeks zonlicht kreeg, werd in 2006 een gigantische computergestuurde spiegel geïnstalleerd die aan dit euvel verhelpt. De 185 dorpsbewoners daar zijn bijzonder gelukkig met het initiatief van hun inventieve burgemeester. Yves Coussement maakte daar trouwens een intrigerende video rond. Onbekend met dit gegeven kwam onze kunstenaar in Leuven tot een zelfde idee. Alweer. Het werk kreeg in Ars Electronica Linz een eervolle vermelding in de categorie 'Interactive Art'.

In het jaar dat hij zijn atelier naar Batiment A verhuisde, richtte hij ook de Verbreder op. Deze organisatie die eigenlijk uit hemzelf bestaat, is de producent van *There is the Sun* en komende projecten. Het is een tijdelijke werkvorm die hem stimuleert om verder na te denken over de vragen die hij zich stelt over zijn plaats als maker in een bredere, maatschappelijke context.

Het is dus helemaal niet toevallig dat deze kunstenaar tot Leuvense stadskunstenaar is uitgeroepen. Hij volgt hiermee stadszangeres Noémie Schellens en stadsfotograaf Marco Mertens op.

Ief Spincemaille, Lightmap, 2012,
M – Museum Leuven

Ief Spincemaille, There is the Sun, Sint-Maartensdal, Leuven

Ief Spincemaille houdt ervan om de grenzen van de cultuursector te overschrijden. Hij houdt van uitdagingen en van experimenten. Veel van zijn werk ontstaat vanuit zijn belangstelling voor het experiment, vanuit een theoretisch denkproces en diepgaande reflectie. Filosofie is uiteraard nooit ver weg. “Stel dat de cultuursector ooit zou verdwijnen, waar komen de werken die je maakt dan terecht? Ze komen in een volledig andere context te staan. Daniel Buren zegde ooit dat het werk stierf in de studio, in het atelier.”

Als stadskunstenaar werkt hij aan diverse projecten waarvan in september 2014 een zal worden gerealiseerd onder de titel *De eerste verstoring*. Hij gaat hierin op zoek naar onverstoorde grond in de historische stad. Hij koos daarom de zogenaamde hertogensite, een eilandje in de Dijle, waar hij een paviljoentje wil plaatsen om naar de lucht te kijken. Het wordt een tijdelijke nederzetting en er komen heel wat mensen bij kijken. Hij heeft ondertussen een groeiend team met een geograaf, een archeoloog, een bodemdeskundige en daar komen nog tal van mensen bij. Het is een schitterend

voorbeeld van het nutteloze van de kunst, het onbaatzuchtige, het om niet. Straks kan je in Leuven een plek vinden waar je heerlijk zonder meer naar de hemel kan kijken om die heel diep in jou te ervaren. De Amerikaanse kunstenaar James Turrell (°1943) schiep al een site in Kijkduin in Scheveningen waar je op je rug in het gras kan liggen om het hemelgewelf te aanschouwen. Er komen jaarlijks vele duizenden om dat ervaren.

—

DAAN RAU

INFO tentoonstellingen en projecten – ‘*Hamlet versus Hamlet*’, waarvoor Ief Spincemaille de scenografie deed, wordt hernomen op het Theaterfestival in Antwerpen, van 4 tot 6 september 2014 – *Festival Ars Electronica*, Linz, van 4 tot 8 september 2014 – Project ‘*Eerste Verstoring*’, Leuven, van 13 tot 24 september 2014 **WEBSITES** iefspincemaille.com – www.werktank.org/NL – www.filmfabriek.com – jamesturrell.com **ARCHIEF** Videokunstenaar Yves Coussment: OKV 2009, nr. 1, blz. 2-6 – www.tento.be